

Verslaglegging Werkgroep essentaksterfte Maasheggen gebied

Woensdag 29 juni 2023

10.00 -12.00 uur

Gemeentehuis Cuijk | Vergaderruimte S.00

Aanwezig

Amber van den Broek (Provincie NB), Tjeerd Donker (SBB), Theo van Lankveld (Slabox), Jeroen Burgman (Gemeente LvC), Thijs Brouwers (Gemeente LvC), Rob Christiaans, Igor Derks (Gemeente LvC)

Afwezig

Peter Ceelen (VNC), Gert van Duuren (SBB), Piet Hopman (SBB), Réne van Loon

Inventariseren

Het programma BOOM moet de standaard zijn voor alle partners om hier hun elementen (bomen, relicten, (plant)ziektes, bijpassend beheer, enz.) in te kunnen zetten. Zo kunnen we zien wat er in het geheel in de Maasheggen allemaal staat. Tjeerd melde dat er een nieuwe functie wordt toegevoegd zodat ook bevervraat aan te geven is in BOOM. De gemeente-elementen staan nog beperkt in BOOM, deze worden er nog in gezet. De elementen zoals weergegeven op de Groen Erfgoed Kaart worden ook nog ingeladen in BOOM. Verder houden we de kansrijke locaties in ons achterhoofd. Zo wordt de inventarisatie steeds meer compleet en kunnen we bepalen waar er meer bomen aangeplant kunnen worden.

Acties:

- **Amber** geeft Thijs toegang tot BOOM (in gang gezet).
- **Jeroen** levert een bestand op met de bomen van de gemeente LvC. Hij overlegt met Fons in welk format die aangeleverd moet worden (in gang gezet).

Bever

Staatsbosbeheer en de gemeente LvC zijn de beverschade aan het monitoren. Mocht de situatie verslechteren kunnen we met deze gegevens naar een overheidsinstantie om de mogelijkheden voor subsidie in kaart te brengen.

Acties:

- **Alle partijen** monitoren de schade die de bever aanricht op hun percelen. Zet dit in BOOM met de markering bevervraat en wanneer mogelijk met een foto.

Gebiedsvisie

Gedurende het overleg hebben we besloten een brainstorm te houden voor de punten waarvan wij denken dat ze in de gebiedsvisie ter sprake moeten komen. Elke partij gaat binnen zijn eigen organisatie na wat zij in de gebiedsvisie terug willen zien in lijn met de al lopende andere projecten in de Maasheggen. Daarna voegt iedereen hun eigen input toe aan de visie om deze in het volgend overleg te bespreken. Hieronder worden de punten uit de brainstorm besproken tot zover ze in het overleg ter sprake zijn gekomen.

Uitgangspunt visie

Voorheen lag het uitgangspunt van de bomensamenstelling op biodiversiteit en authenticiteit. Nu is er besproken of we ook buiten dat doel verder moeten kijken naar de toekomst. In de loop van de jaren is er sprake geweest van de iepenziekte, bacterievuur en nu essentaksterfte wat de vraag naar boven roept: moeten we ook in de aanplant denken aan ziektebestendigheid en een veerkrachtig landschap? Verder kunnen we ons de vraag stellen of we in de soortensamenstelling moeten anticiperen op klimaatverandering. We bewegen naar een droger landschap toe en sommige soorten zijn daar beter bestand tegen dan anderen. Om ervoor te zorgen dat de Maasheggen in de toekomst hier robuust tegen kan zijn is het goed deze punten mee te nemen in de bomenaanplant.

Echter liggen de meningen uiteen of ziektebestendigheid en klimaatverandering in de visie meegenomen moeten worden. De een pleit om het niet te doen aangezien de cultuurhistorische waarde en natuurhistorische biodiversiteit dan beschadigd wordt. Uiteindelijk is er gekozen voor een mix tussen deze vier punten met nog als hoofddoelen biodiversiteit en authenticiteit. Daarmee is er vastgesteld dat alleen autochtoon plantmateriaal aangeplant gaat worden aangezien vreemd plantmateriaal in het verleden niet altijd goed uitpakte (zie de Italiaanse heggen). Echter komt er wel ruimte om te experimenteren met verschillende soorten die zijn opgenomen in de bomenlijst. Deze lijst bevat alleen soorten die sinds oudsher voorkomen in de Maasheggen.

Kenmerken van de Maasheggen

Verder kan bij de bomenaanplant nagedacht worden over het effect dat we daarmee willen creëren. Bomen kunnen aangeplant worden om een duidelijk kenmerk in het landschap te laten zien. Zo kan er gekozen worden om langs wegen veel bomen aan te planten zodat er schaduw ontstaat voor mogelijke recreanten die een fietsroute aan het volgen zijn. Langs akkers kan er weer een ander beeld geschetst worden. Willen we wel veel struweel of juist niet? Zo kunnen we met intentioneel bomen plaatsen het landschap bepaalde kenmerken en karakter geven.

Bomenplannen binnen de organisaties

Binnen de verschillende betrokken organisaties liggen er al plannen op tafel voor de Maasheggen, ook met betrekking tot bomen. Deze plannen moet goed bekeken worden zodat de gebiedsvisie kan aansluiten en aanhaken op al in gang gezette processen. Eventuele obstakels kunnen dan al vroegtijdig gedetecteerd worden.

Acties:

- **Iedereen** checkt eventuele plannen binnen eigen organisatie die potentieel invloed hebben op de aanplant die wij proberen realiseren

Wat planten we aan?

Eerder werd al genoemd dat we alleen autochtoon plantmateriaal aan gaan planten in de Maasheggen en dat daarbij vooral gekeken gaat worden naar soorten die zijn vastgesteld op de bomenlijst. Dit geeft al een bepaalde selectie van boomsoorten weer waar we ons tot zullen beperken in de aanplant. Echter bestaat bijvoorbeeld 58% van de bomensamenstelling op de percelen van SBB uit essen. In lijn met de weestand tegen boom specifieke ziektes is er besproken dat we een meer gevarieerde bomensamenstelling willen zien in het gebied zodat monoculturen van bomen niet zo kwetsbaar zijn. Gebaseerd op de boomsoortensamenstelling op de percelen van partijen kunnen we bekijken welke boomsoort we meer willen zien en welke minder. Er is geopperd om hiermee te experimenteren. Sommige bomen kunnen potentieel veel goed doen voor het gebied. Hierbij moeten we wel attent zijn op de biodiversiteit in het gebied en wat deze verandering in

bomensamenstelling zou betekenen. De hypothese is dat de diversiteit alleen maar toeneemt aangezien we alleen bomen toevoegen en niet weghalen en zo dus meer leefomgeving bieden voor soorten die zichzelf graag vestigen op en rondom bomen. Dit kan de positie van soorten die schaars in het gebied voorkomen potentieel verbeteren.

Verder is er besproken dat er wens is naar vitaliteitsmonitoring en/of een vitaliteitskaart van de bomen. Hiermee zouden we kunnen aangeven welke bomen het goed doen in het gebied en waar. Hiervan kunnen we leren welke soort goed gedijen in het gebied en waarom en welke soorten we meer/minder zouden aanplanten.

Acties:

- **Alle partijen** maken een uitdraai van de totale bomensamenstelling op hun percelen. Dit doen van de huidige tijd en van 40 jaar geleden. Graag in de vorm van een grafiek.
- **Alle partijen** checken de vitaliteit van hun bomen. Bekijk dit aan de hand van diameter van de bomen en/of ze eventueel ziektes hebben die de gezondheid aantast. Ook is te kijken naar waar er in BOOM dode bomen aangegeven zijn en welke soorten dat betreft.
- **Rob** informeert bij Bibi (landschapsarchitect SBB) naar de inrichten van het Maasheggen gebied

Beheer voor nu

In de aanzet bomenaanplant en beheer werd aangeraden om het beheer rond essentaksterfte minimaal te houden. Er wordt alleen gesnoeid als er dode takken hellen of ze dreigen af te breken over wegen. Verder worden omgevallen bomen alleen opgeruimd als ze andere zaken zoals maaien belemmeren. Dode bomen kunnen een hotspot worden voor biodiversiteit.

Daarnaast zijn we het erover eens geworden dat er van de essen die resistent blijken te zijn zaailingen gewonnen moet worden. Deze zaailingen kunnen daarna in de Maasheggen aangeplant worden met de hoop de essen nog steeds in het landschap terug te laten komen maar dan met een resistentie tegen essentaksterfte.

Acties:

- **Alle partijen** wezen scherp op de monitoring en besteden aandacht aan het markeren van (potentieel) resistente essen.
- **Amber** vraagt bij Zaad & Plantsoen of ze essen uit de Maasheggen oogsten

Volgend overleg

Voor de volgende keer ook Aa en Maas uitnodigen. Veel kansrijke locatie liggen langs waterwegen waardoor zij een waardevolle toevoeging zijn aan deze werkgroep.

Acties:

- **Rob** bekijkt wie van Aa en Maas het beste kan aansluiten.